

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Med detta häfte följer annonsbilaga.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

ÅRGÅNG 13

A P R I L

1926

PUB

ETT VIKTIGT SPÖRSMÅL

ORDNANDET AV BEKLÄDNADSFRÅGAN

Inköp av kläder är ju i viss mån en förtroendesak och det är ingen tillfällighet, att den mest nogräknade publiken i fullaste förtroende vänder sig till

Paul U. Bergströms ^{A/B}

HÖTORGET 13 - DROTTNINGGATAN 74 - HORNSGATAN 54

HUSMODERN

köper

Bomullsgarn och Vävnader

från

**Gefle Manufaktur A.-Bol.
STROMSBRO**

och vet att hon erhåller
det bästa möjliga för sitt

HEM

**Svanens vävnader bästa vävnader!
Gefle garn bästa garn!**

*Zeniths
Special Blandning*

Ett margarin som tillfredsställer allas smak *Tre Ess* tillverkas efter en ny metod som förlämnar detsamma ett nykärnat och kraftigt natursmörs smak och arom, *Tre Ess* dessutom både bryner, bakar och steker som smör. Kostar endast **95** öre pr $\frac{1}{2}$ kg.

HANDARBETETS VÄNNER

Väfskola - Konstsjömnadsskola - Museistudier.
PROSPEKT. Kungsträdgårdsgat. 12 - Stockholm. TEL. 9102.

Telefoner

539-8326-5619

Malmö

Perslow's

**Siden- &
Manufakturaffär**
Största urval nyheter

HERTHA

ÅRGÅNG XIII

APRIL 1926

HÄFTE 4

G ifta k v i n n o r i s t a t s t j ä n s t .

D agspressen har redan meddelat att de mångomtalade motionerna av hrr Lindberg och Öhman angående inskränkning i gift kvinnas rätt att inneha statstjänst avslögas av andra kammaren lördagen den 10 april. Detta var ju endast vad man väntat. Ägnad att väcka uppmärksamhet är däremot den knappa majoritet, 99 röster mot 96, som vid tillfället ifråga avgjorde motionernas öde.

Man behöver icke vara utrustad med profetiska gåvor för att bida frågans snara återkomst. Efter debatten i andra kammaren är det emellertid mest troligt att saken framdeles kommer att läggas på någon annan bog och förslag om underlättande av statsanställda gifta kvinnors frivilliga avgång eller rätt för dem till avkortad tjänstgöring eller något liknande bli den dräkt, i vilken frågan då klädes. Ett tillvägagångssätt, förenligt med den svenska ordinarie statstjänstens begrepp och traditioner, torde dock härvidlag icke bli lätt att finna. Men visst skall det erkännas att lättnader, erbjudna till frivilligt utnyttjande, se mera tilltalande ut än ett tvång till avgång, baserat på av officiell myndighet uttolkad behovsprincip.

Även i en sådan förmildrad form

torde saken alltjämt vara ägnad att väcka betänkligheter. De ovan antydda eller liknande lättnader för den gifta kvinnan i statstjänst skulle innebära en särskild förmån för hela gruppen av statsanställda kvinnor, eftersom de ogifta kunna ingå äktenskap. Nu är det emellertid så att intet privilegium fås för intet och varje extra förmån kräver sin särskilda kompenstation. Det finns därför anledning förmoda att lagstiftningsåtgärder i här berörd riktning icke endast skulle ha goda verkningar utan sannolikt även menliga följer för kvinnornas ställning inom statstjänsten.

Emellertid skall det gärna medges att gift kvinnas innehav av ordinarie tjänst kan vara förenat med en del svårigheter. Detta är icke någon nyupptäckt sanning, utan den har tvärtom mycket länge varit erkänd och övertänkt. Så ha tjänstens behöriga intressen i detta sammanhang skyddats genom såväl allmänna som särskilda garantier. För övrigt ansåg man vid tiden för behörighetslagens tillkomst, vilken icke ligger längre tillbaka än att den är nuets omedelbara föregångare, att den kvinnliga befattningshavare, som inginge äktenskap, själv hade bästa förutsättningar att

våga skäl och motskäl för sitt kvarstående i tjänsten, varför avgörandet överlämnades åt hennes eget bedömande. Detta tillvägagångssätt synes för många fortfarande vara det enda riktiga och ifrågasättas kan om det ej också är det enda framkomliga. Där emot skulle man i en tid av stark arbetslöshet som den nuvarande kunna

inrymma att gifta kvinnor i stats-tjänst ha en ytterligare anledning att noggrant pröva frågan om bibehållande av sina innehavande befattningar. Som ett incitament till förstärkt grundlighet vid en sådan omprövning torde den i saken bedrivna och i viss mån ännu pågående diskussionen vara till bestämd nytta.

Axianne Thorstenson.

Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte.

7—8 april i Stockholm.

Stockholm var denna gång den koralade platsen för F.-F.-B:s årsmöte och med glad förväntan hade man sett fram emot de dagar då man skulle där få välkomna förbundsstyrelsens landsortsmedlemmar samt kretsarnas representanter.

Årsmötesveckan kom och med den en stark representation av F.-B.-F.-verksamheten ute i landet, med Ystad och Umeå som de motsatta polerna i söder och norr. Tillsammans voro tjugufyra kretsar företrädde: Arvika, Borås, Gävle, Göteborg, Halmstad, Hälsingborg, Jönköping, Karlskrona, Karlstad, Kristianstad, Kumla, Linköping, Malmö, Mariestad, Mjölby, Norrköping, Nyköping, Strängnäs, Umeå, Vänersborg, Växjö, Ystad, Örebro samt naturligtvis — Stockholm. Av förbundsstyrelsens nio ordinarie medlemmar i landsorten hade fem infunnit sig: fru Marianne Ekman, fröken Thyra Kullgren, fru Leonore Odencrantz, fru Elisabeth Quensel och grevinnan Louise Stenbock samt suppleanterna

fru Fanny Björkman, fru Astri Levisson, fröken Gerda Martin och fru Augusta Palmberg.

I det till möteslokal apterade Indiska Kaféet, Grand Hôtel, ägde samlingen rum den 7 april kl. 10 f. m., med upprop av styrelsemedlemmar och kretsrepresentanter.

Förbundets ordförande, fru Lizinka Dyrssen — som även valdes till mötets ordförande, fungerande v. ordförande blevo fru Eva af Geijerstam, fröken Thyra Kullgren och fru Leonore Odencrantz — öppnade mötet med en kort exposé av verksamhetens nuvarande läge. Med glädje konstaterade hon att förbundet var statt i kraftig utveckling, att dess medlemsantal under det gångna året och under det nyas tillryggalagda månader ökats med omkring 800 och att den genomförda omläggningen av Hertha till allmänt medlemsblad således på intet sätt medfört på sina håll befarade, ofördelaktiga rubbningar i anslutningen till förbundet, möjligen tvärt om.

FÖRBUNDETS ÅRSBERÄTTELSE.

Sekreteraren, fröken Ida von Plomgren, lämnade därpå den ordinarie redogörelsen för det förflutna året, därvid först rekapitulerande behandlingen av det vid Mariestadsmötet framlagda förslaget till Herthas omläggning och dettas slutliga antagande på hösten, då det för denna fråga ajournerade årsmötet åter samträdde i Stockholm.

Av frågor som i kvinnornas intresse bevakats av förbundet nämndes främst gift kvinnas nationalitet. En skrivelse hade avlåtits till Kungl. Maj:t med hemställan om att initiativ toges till att denna fråga fördes fram till internationell behandling och på så sätt finge en enhetlig lösning med avseende på den gifta kvinnans medborgarrättsliga ställning.

Med anledning av 1920 års lasaretskommittés förslag till allmän sjukhusstadga hade förbundet, efter därom framställd anhållan från socialdepartementet, avgivit yttrande till Kungl. Maj:t. Därvid hade berörts sjukhusstadgans punkt om tillsättande av sjukvårdspersonal och yrkats ändring av densamma i syfte att yttersta beslutanderätten i fråga om personals antagande och entledigande måtte överlämnas åt sjukhusdirektionen. Sjukhusläkarens hittills medgivna rätt att besluta i denna sak skulle förändras till förslagsrätt och direktionen i sista hand besluta.

Fattigvårdslagstiftningskommitténs förslag till ny lösdrivarlag hade likaledes föranlett en skrivelse till Kungl. Maj:t utmynnande i en hemställan att Kungl. Maj:t ville överväga lämplighe-

ten av undervisning i sexuallivets hygien och etik för såväl den manliga som den kvinnliga ungdomen; av att lagbestämmelser fattades som ställde andligt undermåliga individer under förmyndarskap av därtill lämplig, allmän eller enskild myndighet, jämväl sedan de fyllt tjuogoett år; av överflyttning av de prostituerades behandling från polismyndigheterna till lämpligt kommunalt organ och av att prostituerade kvinnor genom hjälpåtgärder och vård bereddes tillfälle att återgå till ett ordentligt levnadssätt. Endast om dessa medel visade sig ineffektiva borde tvångsåtgärder få tillgripas.

I förening med nio andra kvinnoföreningar hade vidare förbundet ingått med en skrivelse till Kungl. Maj:t med anledning av statens besparingskommittés förslag om socialförsäkringens organisation. Hemställan hade gjorts att vid en blivande omarbetning av lagar, som reglerade socialförsäkringen, måtte beaktas önskemålen dels att beräkningen av äkta makars tilläggsavgift grundades på hälften av makarnas gemensamma inkomst och att denna tilläggsavgift påfördes vardera maken med lika belopp samt att avgiftspensionen beräknades efter för män och kvinnor gemensamma grunder; dels att moderskapsförsäkringen blev behörigen tillgodosedd antingen i det att dylik försäkring ingick som led i obligatorisk sjukförsäkring eller, i händelse besparingskommitténs förslag lades till grund för sjukförsäkring, meddelande av moderskapsförsäkring uppställdes som villkor för statsbidrag till sjukkassa; dels att en eller flera

i socialförsäkringsfrågor erfarna kvinnor kallades att delta i arbetet för socialförsäkringens ordnande.

Tillsammans med en del andra kvinnoföreningar hade förbundet deltagit i inbjudan till opinionsmöte emot riksdagens fattade beslut att för de kvinnliga statstjänarna bortskära den högsta löneklassen inom varje lönegrad. Den resolution, som av mötet antogs, hävdade kravet på en snar revision av det av riksdagen antagna avlöningsreglementet och att denna skulle göras på basis av likalönsprincipens fulla tillämpning.

Kyrkomötet hösten 1925, till vilket kvinnor för första gången voro valbara som lekmannaombud, hade föranlett förbundet att intressera kvinnorna för att en kvinnlig kandidat måtte föreslås. Efter ett par överläggningsmöten, till vilken särskilt en del kyrkligt intresserade kvinnor inbjudits, enades man om fru Ester Luttemans namn. En kommitté tillsattes för att först via elektorsvalen verka för fru Luttemans val. Utgången blev emellertid som bekant att fru Lutteman gick in som suppleant, vilket dock måste anses som ett tillfredsställande resultat, då Stockholm endast äger att välja två lekmannaombud och samma antal ersättare.

Vidare meddelades att förbundets medlemssiffra vid 1925 års utgång var 5,010 samt att två nya kretsar hade tillkommit under år 1925, Varberg och Vänersborg.

Från Fleetwoodska fonden, som förbundet har att förvalta, hade utdelats femton livstidspensioner, å vardera 400 och 300 kronor. Likaledes hade

från Hilma och Emelie Zanders pensionsfond för lärarinnor till tre f. d. lärarinnor i Zanderska helpensionen utdelats livstidspensioner å 230 kronor vardera. Det Whitlockska stipendiet hade för året tilldelats fil. licentiat Asta Kihlbom för arbete med en språkvetenskaplig avhandling. Från kvinnliga kontoristers semesterfond hade två understöd, det ena å 75 kronor, det andra å 90 kronor, utdelats.

Byråns upplysningsavdelning hade varit flitigt anlitad, och antalet lämnade upplysningar har varit 960, det mesta som hittills förekommit. Förfrågningarna hade i huvudsak gällt kvinnliga arbetsområden med dithörande utbildningsmöjligheter och löneförhållanden samt svensk kvinnas rättsliga ställning, kvinnoföreningars verksamhet m. m.

SJUKSKÖTERSKEBYRÄERNA.

Förbundets fyra sjuksköterskebyråer, i Göteborg, Linköping, Stockholm och Umeå, ha under det gångna året fortsatt sin verksamhet efter de en gång uppdragna linjerna.

Vid Göteborgsbyråen ha 382 sköterskor varit inskrivna; 42 fasta platser och 179 vikariat ha förmedlats. De 10 kommunalsköterskorna ha gjort 20,997 besök och de 3 Caritassysterna 5,177 i obemedlade hem. — Föreståndarinnan fröken Greta Josephson, som skötte platsen på ett års förordnande, måste emellertid den 1 november på grund av sjukdom i hemmet lämna sin befattning, som under återstoden av året uppehållits av fröken Bertha Almqvist.

Vid Linköpingsbyråen ha 59 sköterskor varit inskrivna; 16

fasta platser och 41 vikariat ha förmedlats.

Inskrivna sjuksköterskor vid Stockholm sbyrå ha under året varit 401; 38 fasta platser och 94 vikariat ha förmedlats. De 6 stads-sjuksköterskorna ha avlagt 5,271 besök.

Vid Umeåbyrå ha 64 sköterskor varit skrivna; 8 fasta platser och 20 vikariat ha förmedlats.

Vid alla byråerna har sjukvård i privata hem förmedlats.

SJUKKASSAN.

År 1925 utgör Fredrika-Bremer-Förbundets sjukkassas sista helårsverksamhet. Den länge planerade sammanläggningen av en del sjukkassor inom Stockholm har nämligen under det gångna året definitivt beslutats, under det gemensamma namnet Centralsjuk-kassan Värfast, och sammanslagningen är faktisk verklighet sedan 1 mars 1926. Med de två första månaderna in på detta år har således visserligen kassans verksamhet fortgått, men det förlidna året är, såsom redan nämnts, det sista fulla verksamhets-året. I sjukhjälp har därunder 14,308 kronor utbetalts.

STIPENDIEINSTITUTIONEN.

Stipendiefonderna uppgingo vid årets slut till 764,000 kronor. I stipendier ha kronor 19,039:72 utbetalats och i livräntor kronor 16,683:29.

FÖRBUNDETS SKOLOR.

Äldre kursen vid Rimforsa lantushållningsseminarium har omfattat 14 elever och den yngre kursen samma antal. Av den

äldre kursen ha 7 valt lantushållsläroinnekursen, 4 skolköksläroinnekursen och 3 trädgårds- och slöjdläroinnekursen. Det sammanlagda elevantalet vid lantushållsskolan vid Rimforsa uppgick till 30.

Vid Apelryds fruktodlings- och trädgårdsskola, Båstad, har elevantalet i den tvååriga kursen utgjorts av 8; sommarkursen har besökts av 8 deltagare. Den officiella invigningen av skolan efter utvidgningen och ombyggnaden ägde rum den 7 juli i närvaro av skolans beskyddare, H. K. H. Kronprinsen.

Vid förbundets skola för kvinnlig yrkesutbildning, 20 Norrlandsgatan, Stockholm, har elevantalet i högre kursen (läroinnekursen) varit 6, i lägre kursen 27; i lägre kursens praktiska arbete ha 12 elever deltagit. Vid de aftonkurser i klädsömnad, vilka i likhet med föregående år anordnats som övningsskola för högre kursen, ha 86 elever undervisats. Ateljé Stoff och Stil är alltså jämt förenad med skolan.

FÖRBUNDSKRETSARNA.

Efter redogörelsen för förbundets verksamhet under det gångna året kommo de skilda kretsarnas berättelser, framförda av respektive närvarande representanter vid årsmötet. Rapporterna om de skilda initiativ som tagits och de olika riktlinjer som följts i det i stort taget dock gemensamma arbetet innehöllo mycket av intresse men kunna av utrymmesskäl ej här återgivas.

ORDINARIE ÅRSMÖTESÄRENDEN.

Efter ovan nämnda redogörelse följde föredragandet av revisionsberättel-

sen och sedan decharge beviljats styrelsen framläggandet av ekonomisk plan för det innevarande året.

Vid årsmötets stadgade ordinarie val av sex av medlemmarna i styrelsen återvaldes de sex, som stodo i tur att avgå: fröknarna E. Kleman, I. von Plomgren, A. Thorstenson Stockholm, docent H. Borelius Lund, fru E. Quensel, Malmö, och fröken I. Öqvist, Umeå. De avgående suppleanterna: rektor M. Aspmann, fröken E. Rheborg, advokat M. Staël von Holstein, Stockholm, samt fru F. Björkman, Norrköping, fru A. Levisson, Göteborg, och fru Emmy Wallin, Arvika, omvaldes likaledes; därutöver förelåg avsägelse från fru Märta Fant, Nyköping, som ersattes med fru Maja Lundgren, Varberg. Till revisorer omvaldes fröken Helena Carleson och fru Elisif Théel och nyvaldes fru Dorthe Hübner efter fröken Lilly Rosenberg, som undanbett sig återval. Revisorssuppleanter blevo såsom förut jur. utr. kand. M. Carlsson, fröknarna Ellen Sundberg och Louise Palander.

FÖREDRAG OCH DISKUSSIONER.

Årsmötesprogrammets första diskussionsämne var skolväsendets organisation enligt skolkommitténs betänkande med seminarieföreståndarinnan fröken Thyra Kullgren som inledare.

Att detta ämne, inlett av fröken Kullgren vilken som bekant själv deltagit såväl i skolkommisionens arbete som i den nu framlagda sakkunnigeutredningen angående det svenska skolväsendets organisation, skulle föranleda ett intresserat och livligt menings-

utbyte var naturligtvis vad man väntat, och så blev också fallet. Ett flertal kända kvinnliga pedagoger och skolmänniskor hade även infunnit sig, och det brännande ämnet blev ur olika synpunkter granskat och ventilerat. Inledarinnan gav i en klarläggande exposé de viktigaste huvudpunkterna av sakkunnigebetänkandet: frågorna om den högre skolans anknytning till folkskolan; om den högre skolans olika stadier och deras förhållande till varandra och i samband härmed om gymnasiets längd och organisation; om flickornas undervisning och om speciella skolformer för denna samt i sammanhang härmed problemen om samundervisning och särundervisning samt om stats- och privatskola, ävensom om examensväsendet i våra skolor.

Till sist berörde fröken Kullgren frågan om det privata skolväsendet och uttryckte en förhoppning att de som satte sig in i de skolsakkunnigas behandling av denna fråga skulle få en annan syn på privatskolväsendet än vad skolkommisionens betänkande på sin tid gav. De sakkunniga hade visserligen ej yttrat sig om i vilken utsträckning privatskolorna borde fortleva vid sidan av de statsskolor, som skola tillgodose även de kvinnliga elevernas skolutbildning, men de äro eniga i att erkänna betydelsen av privatskolorna vid sidan av den statliga organisationen, särskilt som försöks- och komplementsläroverk. De mena också att dessa ej böra vara för få, då det pedagogiska initiativet för att göra sig gällande behöver tillbörligt utrymme. Även enskilda skolor utan stasunderstöd borde få finnas i landets

skolorganisation, då de med sin större frihet och rörlighet skulle kunna bli av betydelse i det pedagogiska reformarbetets tjänst.

Den härpå följande, mycket ingående diskussionen uppvisade starkt motsatta meningar på många punkter, de olika skolformernas företrädare framförande var sin syn på problemen. Något uttalande av årsmötet gjordes ej i frågan, men säkerligen kan det sägas att överläggningen i och för sig i mycket var av nytta för upplärandet av skilda ståndpunkter.

Diskussionen om *a n o r d n a n d e t* av övningar i offentliga mötesförhandlingar inleddes av fru Ruth Schürer von Waldheim som gav några förträffliga synpunkter på nödvändigheten av att kvinnorna mera allmänt lärde sig det offentliga uppträdandets teknik. Den formella säkerheten vore det oundgängliga villkoret för att kunna verka för den idé man är besjälad av. Inledarinnan slutade med att uppmana kretsarna att ordna praktiska övningar i förhandlingsteknik, diskussion m. m. Den härpå följande diskussionen kom med en del uppslag: s m å studiecirklar och övningar i att tala; diskussionsklubbar; ledning av kurser genom utgivning av bok eller broschyr, m. m. Till sist enades man om att lämna åt förbundsstyrelsen att genomtänka förslagen och överväga om någon direkt åtgärd för främjande av den väckta tanken kunde vidtagas.

Diskussionen om den genom hrr Lindbergs och Öhmans motioner vid årets riksdag i högsta grad aktuell blivna frågan om gifta kvin-

nors förvärvsarbete hade fru Elisif Théel till inledarinna. Efter att ha berört motionernas syfte att inskränka gifta kvinnors rätt att inneha statstjänst påpekade inledarinnan vådorna av de konvekvenser som en dylik lagstiftning kunde medföra. De kunde komma att gå ut över de ordnade äktenskapliga förhållandena; hinder i vägen för bildande av hem, där båda makarna ha arbetsinkomster, kunde komma lösa förbindelser att taga fart. Behovsprincipen som enda normerande grund för en persons anställning i arbete vore även mera än vanskelig, en verkligt rättvis fördelning av arbetstillfällen och försörjningsmöjligheter torde man aldrig i längden kunna komma fram till. För övrigt vore det för visso statens rätt att kräva ett fullgott arbete, men återigen skulle den, som bevisligen utför ett sådant, ej av staten kunna föreläggas villkor med avseende på sina privata förhållanden.

Den korta diskussionen, som egentligen endast utvisade full enighet, utmynnade i antagande av nedanstående resolution:

I anledning av vid årets riksdag väckta motioner om begränsning av gift kvinnas innehav av statstjänst och allmänt uppdrag uttalar Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte i full överensstämmelse med den ståndpunkt statsmakterna intogo vid behörighetslagens genomförande att principen om gifta och ogifta kvinnors likställighet i statstjänst bör förbli okränkta.

Med erkännande av att gift kvinnas innehav av fast anställning kan medföra svårösta problem hävdar mötet att en lagstiftning, som för ifrågavarande kategori kvinnor inskränkte rätten till statstjänst, skulle framkalla svåra olägenheter av ekonomisk liksom av moralisk art, försätta de statsanställda kvinnorna i ett rättsligt osäkerhets-

tillstånd samt genom det exempel staten gäve kunna föranleda beklagliga konsekvenser på kommunala och enskilda arbetsområden.

Mötet uttalar sin anslutning till utskottets hemställan om avslag på motionärernas yrkanden.

Utan någon diskussion av saken, då frågan redan är inom förbundet väl känd och genom tidigare föredrag förberedd, antog årsmötet ävenledes nedanstående, av styrelsen framlagda resolution:

Fredrika-Bremer-Förbundet, samlat till årsmöte, yrkar inför den väntade revisionen av pensionsförsäkringslagen att den fulla solidaritetens princip därvid måtte vinna tillämpning och lagen omläggas sålunda att samma beräkningsgrunder bliva gällande för mäns och kvinnors pensioner. Beträffande äkta makars pensionsavgifter böra bestämmelser angående tilläggsavgift ändras därhän, att denna avgift för vardera maken grundas på hälften av den gemensamma inkomsten och påföres man och hustru med lika belopp.

Motioner, syftande till ändring av pensionsförsäkringslagen i här påyrkad riktning, hava innevarande år framförts av samtliga kvinnliga representanter inom riksdagen. Mötet uttalar sin stora tillfredsställelse med framläggandet av dessa motioner, som uttrycka den samfälliga kvinnoopinionen i föreliggande fråga och som, ehuru omedelbart resultat ej kunnat vinnas, hävdad de framförda synpunkternas vikt och givit anledning till ett utskottsutlåtande, vari förutsättes samma synpunkters grundliga omprövning vid pensionsförsäkringsfrågans vidare behandling av regering och riksdag.

Reformlinjer för det kvinnliga polisväsendets utveckling var diskussionsämnet för programmets offentliga möte första årsmötesdagens afton, å Läkaresällskapets stora sal, med advokat Mathilda Staël von Holstein som inledare.

Efter att ha givit en kort översikt av den internationella aktualitet frågan om kvinnliga poliser har, i England och Amerika är institutionen sedan en hel del år ett faktum, övergick advokat Staël till att peka på förhållandena i Stockholm, där alltsedan 1907 s. k. polissystrar varit anställda; för närvarande uppgår deras antal till sex. Dessa inta emellertid en mycket underordnad ställning; ett önskemål vore bl. a. att de i polisen anställda kvinnorna finge göra verklig polis-tjänst med möjlighet till befordran, d. v. s. som patrullerande konstaplar och förhørsledare. Nu få de endast på polisstationen i första hand emottaga de anhållna kvinnorna, men när det verkliga arbetet, förhöret, börjas, är det den manliga polisen som tar hand om detta. Lämpligt vore också att de finge en verklig utbildning för yrket, tillträde till polisskolan, mot nuvarande huvudsakliga kompetensvillkor, normalskola och kunskap i sjukvård. Både systertiteln och sjuksköterskeuniformen borde bort och den kvinnliga polisen likställas med den manliga.

Den särdeles livliga diskussionen i frågan inleddes av fru Gertrud Törnell, som redogjorde för den motion hon just nu framlagt i stadsfullmäktige om anställandet av kvinnlig polis. I övrigt kom diskussionen till stor del att röra sig om lämpligheten av kvinnor som patrullerande konstaplar. Från polishåll framhölls obehagligheterna och svårigheterna av detta; från annat håll och alldeles speciellt med utgångspunkt av erfarenheter som vunnits inom frälsningsarméns midnattsmission pekades på behovet av en klok

och förstående kvinnlig poliskår, som i sitt ingripande mot sina egna fallna systrar skulle på ett annat sätt än den manliga polisen få de anhållna att foga sig.

Någon resolution fattades ej, men synnerligen starka skäl hade framförts för kvinnlig polisavdelnings anställande och den livligaste sympati för detta krav hade kommit till synes.

Årsmötets sista diskussion var om »Våra dagars kvinna» på den samkvämsafton som anordnats av Stockholmskretsen å Hôtel Fenix som en avslutning på årsmötet. Inledare var friherrinnan Ruth Stjernstedt som i en förträfflig psykologisk analys uppvisade den förändring som social omvälvning jämsides med en inre fortgående omdaningsprocess framkallat hos våra dagars kvinna. Litteraturen har varit och är till en viss grad mätaren på den drömda framtidskvinnan men hade, menade friherrinnan S., kommit på sned med sina skildringar av en modern kvinna som främst använder sin vunna fria ställning i samhället till att bryta igenom och leva på sidan om alla gamla hävdvunna sedlighetsbegrepp, som utnyttjar sin frihet i sina nöjens intressen och som tar ut allt vad man velat ge henne av friheten men litet eller intet av ansvaret. Ansvar vore just, fortsatte talarinnan, vad våra dagar kräver av kvinnorna, och från alla möjliga områden såges och erkännes att de äro arbetsvilliga och målmedvetna, känna att de måste svara för sig själva och söka sig fram på den ena eller den andra vägen.

De sexuella problemen hade fått i

allt för hög grad täcka det moraliska problemet, man måste se kvinnorna i alla förhållanden. Den moderna kvinnan är friare och modigare än förr, hon ljuger ej och smusslar ej som hon gjorde när hon var omyndig och oansvarig. Hon är mera pålitlig och ordhällig än förr.

Ingen tidsepoks moraluppfattning, seder och sedlighet är fullt lik andra epokers. Ändrad moraluppfattning och förändring i sederna är därför ej med nödvändighet en uppluckring av moralen. Är det säkert att de tendenser till ökade fria förbindelser som faktiskt finnas äro bevis på depravation? Men väl finns det anledning att mana den unga kvinnan att ta sig noga tillvara. Det blir ändå till sist hon som lider mest av följderna, som kommer att lida av att kastas från den ena till den andra.

Om större omkring sig gripande moraliskt förfall kan man ej tala så länge den kvinnliga ungdomen — och den manliga ungdomen med för den del, yttrade friherrinnan S. till sist — är i stort taget i sin dagliga gärning och till sin yttre aspekt livsduglig och arbetsduglig, målmedveten och ansvarskännande, och svårligen kunde man mena att våra dagars kvinnliga ungdom saknar moralisk ryggrad.

En stunds livlig diskussion följde — och härmed var själva årsmötet avslutat och avtackades av fru Dyrssen, som gjorde en kort sammanfattning av vad det givit.

* *
*

Därpå steg man ned i Hôtel Fenix' stora matsal, där de festligt blomstersmyckade supéborden väntade gästerna. Det blev, som alltid vid avskeds-supén, tal och skålar för gäster och värdar: Stockholmskretsens ordförande för de förra; av fru Odencrants för förbundets ordförande, fru Dyrssen; av fru Quensel och fröken Kullgren med tack från gästerna. Men ensamt för sig, djupt gripande, kom fru Dyrssens tal om hur vi lära känna Fredrika Bremer, i hennes egna ord, i den

ovärderliga dokumentsamling som hennes utgivna brev utgör och — här vändes sig fru Dyrssen till den närvarande konstnärinnan — om hur Fredrika Bremers väsen präglat sig ut i den inspirerade konstnärsskapelse som Sigrid Fridman givit.

*

En inbjudan att förlägga nästa årsmöte till Ystad hade redan tidigare ingått till styrelsen, den framfördes vid årsmötet av fru Maja Strandberg och antogs med acklamation.

E. K—n.

Brottmålsreferaten i dagspressen.

Under intryck av de senast timade ruskiga brotten och den ohejdade sensationslystnad, som de väckt hos allmänheten, kan man ej undgå att reflektera över till vilken grad och hur långt pressen skall låta sig dragas med av denna osunda folkopinion. Man kan fråga sig om det är önskvärt att, som stundom skett, sensationella brottmålsreferat i tidningarnas spalter ställas sida vid sida med artiklar av storpolitisk betydelse.

Att denna fråga länge väckt oro i vida kretsar framgår därav att pastor H. Hallén redan vid 1921 års riksdag väckte motion om skrivelse till K. M:t angående begränsning av rätten att publicera referat och domstolsförhandlingar om vissa grövre brott. Pastor Hallén motiverar sin motion med att hänvisa till statsmakternas åtgöranden för ungdomens fostran och utbild-

ning genom antagandet av goda undervisningsreformer och påpekar, att det vore inkonsekvent om samma statsmakter ej samtidigt såge till att även andra opinionsbildande faktorer bringades i harmoni med skolans fostrande gärning.

Härmed syftar herr Hallén direkt på tidningspressen, framhållande att den under konkurrensens tryck lätt förlorar sin objektivitet i folkupplysningsarbetet, ty offrandet åt det sensationella är ju ofta en reklam som synes nästan ofrånkomlig för att göra sig hörd. Han påpekar vidare vilken suggererande inverkan på ungdomen de ingående och detaljerade skildringarna av vissa slags förbrytelser alltid ha. Han anser också, att det är ett vågspel ur folkuppfostringssynpunkt att med trycksvärtans hjälp för barn och ungdom slå upp dörrarna

på vid gavel till lastens nästen. Att i dylika fall taga hänsyn till den stora skara ungdom, som numera läser dagspressen, kan knappt sägas vara till förfång för den vuxna läsekretsens sunda nyhetsanspråk.

Från uppfostrare inom både skola och hem ha också under de senare åren höjts allvarliga gensagor mot de utförliga brottmålsreferaten i tidningarna. Att även från tidningsmannahåll denna fråga allvarligt beaktats framgår av den i konstitutionsutskottets utlåtande angående pastor Halléns motion intagna skrivelse från Publicistklubbens ordförande. Där meddelas det, att frågan vid ett Publicistklubbens sammanträde behandlats med allmän sympati, och man hade uttalat den önskan, att något måtte åtgöras för att motverka de påpekade missförhållandena. Samtidigt betonades vikten av att eventuella ändringar i tryckfrihetsförordningen företoges med sådan varsamhet, att därvid den tryckfrihet, som verkligen förtjänar att skyddas, icke på något sätt bleve lidande.

I anledning av pastor Halléns motion beslöt riksdagen att i skrivelse till K. M:t anhålla om utredning om på vilket sätt genom särskilda bestämmelser i tryckfrihetsförordningen rätten att i dagblad och periodiska skrifter offentliggöra skildringar av förhandlingar angående grövre brott må kunna begränsas i syfte att förekomma i socialt och etiskt avseende skadliga verkningar. Regeringen har sedermera inhämtat yttrande från Tidningsutgivareföreningen, som väl instämde i motionens syfte, men framhöll svårigheterna att draga upp juri-

diskt tydliga gränser mellan tillåtet och otillåtet. På grund av detta yttrande lär regeringen ha resolverat, att lagstiftningsåtgärder icke kunde vidtagas.

Tidningsutgivareföreningen gjorde även en allvarlig vädjan till den svenska pressens representanter att med försiktighet och ansvarskänsla behandla tilldragelser av förutnämnd art. Denna förening jämte Publicistklubben har jämväl vid olika tillfällen gjort principiella uttalanden såväl mot sensationsjournalistik i allmänhet som mot publicerandet av vissa slags brott. Vid Publicistklubbens årshögtid förliden vecka gjorde även statsministern i sitt tal en antydan i samma riktning: »Tilltron till svenska pressens förmåga av måttfullhet i bruket av sitt viktiga privilegium är här i landet i grunden mycket stark, och därför gå våra förväntningar, om måttfullhetens gräns överskridits, i första rummet till pressens egen reaktion däremot.»

Men när denna måttfullhetens gräns stundom överskrides, då stå de ansvarskännande inom samhället mer eller mindre handfallna eller likgiltiga. Genom de ständigt återkommande detaljerade skildringarna av svåra brott avtrubbas känslolivet och man blir benägen att se genom fingrarna med och tolerera pressreferat, som en mindre förslappad etisk rättskänsla skulle reagerat emot. Den sensationslystna allmänhet, som genom att uppmuntra pressen till dylika skildringar, direkt skadar ungdomen, borde få klart för sig, att den genom ett dylikt handlingssätt tager på sig en skuld, som

det kommer att fordras generationers upplysningsarbete för att sona.

Inför dylik ansvarslöshet känna alla allvarligt tänkande, att något måste göras för att i detta fall skydda det uppväxande släktet. Statsmakterna och pressens sammanslutningar ha med tillgängliga medel sökt åstadkomma en ändring till det bättre i nämnda missförhållanden, dock hittills utan något påtagligt resultat. Ytterst är det dock den sensationslystna allmänheten, som bär den största skulden i denna sak. Finnes det ej något medel att påverka denna allmänhet? Skulle det ej vara möjligt att väcka en verkligt stark opinion mot tidningarnas vidlyftiga brottmålsreferat? Skulle det vara alldeles otänkbart att hemmens representanter, fäder och mödrar, skolornas ledare och andra uppfostrare försökte göra sina röster hörda i denna sak, som dock utgör ett viktigt led i de stora folkuppfostringsfrågorna?

Om en sådan opinion kunde väckas och växa sig stark, vore det kanske ej otänkbart att den till sist skulle kunna påverka statsmakterna i den riktningen, att de på ett eller annat sätt skulle kunna finna något medel att skydda ungdomen för sensationslystnadens följder. Av presssammanslutningarnas hållning i frågan, bör man kunna sluta, att de i princip skulle stödja en sådan opinionsyttring.

LOUISE STENBOCK,
f. Mörner.

Fredrika Bremers staty.

Den 29 mars beslöto Stockholms stadsfullmäktige, utan debatt och utan votering, att i enlighet med skönhetsrådets och stadskollegiets enhälliga tillstyrkan med tacksamhet mottaga den erbjudna gåvan av Sigrid Fridmans Fredrika Bremerstaty samt att upplåta den önskade platsen i Humlegården och att för dränering och annan nödig åtgärd för markens ordnande bevilja ett anslag av 1,500 kronor.

Fruarna Ellen Hagen, Gerda Hedström, Ida Nordin-Pettersson och Hil-da Sachs, som anse statyn för en »van-tolkning» av Fredrika Bremer, hade, ehuru medlemmar av statykommittén, avrått stadsfullmäktige att mottaga kommitténs erbjudande samt givit dessa en del direktiv för sakens vidare behandling.

Kommentarer äro överflödiga.

Notisspalten.

Föreningen Årsta skriver hyreskontrakt.

Vår egen klubblokal i Stockholm närmar sig till att bli verklighet. Föreningen Årsta har visserligen ej ännu sett sig i stånd att börja bygga ett eget hus, men från och med hösten har den nu hyreskontrakt på en särdeles praktisk och bekväm våning, Smålandsgatan 20, två trappor upp, och där kommer till att börja med det väsentliga som man avsett med ett eget kvinnornas hus i Stockholm att realiseras: tre klubbrum, åtta resanderum, en liten matsal och — det viktigaste av allt — en samlingssal rymmande omkring hundra personer.

Klubbrummen skola disponeras av

en klubb, som projekteras inom föreningen, möjligen med namn av Årsta-klubben. I matsalen skola lunch och middag serveras till facila priser. Samlingssalen skall slutligen ge olika kvinnoföreningar vad dessa så länge formligen ropat på, en särskild lokal lämpad för sammanträden, diskussioner och möten av skilda slag.

Man hoppas att sedan nödiga ändringar och reparationer utförts ha lokalerna färdiga till 1 december i år.

Emellertid har tanken på att skaffa sig egen grund och eget hus ej övergivits, och man hoppas att denna mindre början endast skall stimulera hågen för ytterligare andelsteckning så att den stora planen skall kunna förverkligas. Anmälan om teckning av andelar göres på Fredrika-Bremer-Förbundets byrå.

Dessutom har Årstaföreningens styrelse i dagarna ingått till Kungl. Maj:t med begäran om att få del i ett penninglotteri för att på detta sätt få ett kraftigt handtag till nödiga medels förvärvande.

Fortsatt samarbete i pensionsförsäkringsfrågan.

Den kommitté, som på förslag av Fredrika - Bremer - Förbundet tillkommit för att, med anledning av väntad revision av pensionsförsäkringslagen, fortsätta det redan inledda samarbetet mellan kvinnoföreningar i denna fråga, hade den 13 april sitt första sammanträde. Representerade i kommittén äro, utom den inbjudande föreningen Allmänna Valmansförbundets centrala kvinnoråd, Frisinnade kvinnors riksförbund, Sveriges moderata kvinnoförbund, Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund, Svenska kvinnornas nationalförbund, Svenska kvinnors medborgarförbund, De kvinnliga kärsammanslutningarnas

centralråd, Kvinnornas fackliga samorganisation, Kooperativa kvinnogillesförbundet och Sveriges husmodersförningars riksförbund.

Man enades vid sammanträdet att i det fortsatta gemensamma arbetet söka hävda samma huvudsynpunkter som tidigare framförts såväl genom skrivelser som i riksdagsmotioner, nämligen införande av samma beräkningsgrunder för mäns och kvinnors pensioner samt beträffande äkta makar en lika fördelning mellan dem av på deras gemensamma inkomst baserade tilläggsavgifter och pensionsbelopp. Vidare uppdrogos vissa linjer för kommittéarbetets planläggning. Ett arbetsutskott tillsattes och utsågos till medlemmar därav fruarna Ruth Gustafson, Lilly Hellström och Elisif Théel, doktor Ada Nilsson samt fröknarna Axianne Thorstenson, Ingeborg Walin och Anna Åbergsson. Utskottets närmaste uppdrag blev att göra en uppvaktning hos socialministern.

Inspektrisuppdrag.

Föreståndarinnan vid Fredrika-Bremer-Förbundets lanthushållningsseminarium vid Rimforsa i Östergötland, fröken Louise Nathorst-Böös, har förordnats att under tre år inspektera de statsunderstödda lanthushållsskolorna i riket. Uppdraget daterar sig från mitten av förra året.

Ellen Fries' stipendium.

Det ur *Ellen Fries' stipendiefond* för *kvinnliga historieforskare* nu utdelade första stipendiet har gått till fil. lic. Torhild Malmberg. Som bekant är det Uppsala universitets större akademiska konsistorium som har att bestämma över tilldelandet av stipendiet.

Från Berlins horisont.

Portvakten fru Schmidt.

Hon har det gråaste av alla grå ansikten, som jag sett i storstadens vimmel. Och grått är det stripiga håret, som hårt tillbakadraget från panna och tinningar samlats i en liten knut i nacken. Färglösa ögon och läppar. Den vanställda gestalten sådan som folkets kvinnor ofta få då de under en stor del av sitt liv burit en dubbel börda — moderskapets och tungt kroppsarbete. Aldrig ser jag skymten av ett leende liva hennes stereotyp trista åsyn. Och varken goda ord eller pengar förmå öppna den sammanbitna munnen till något mera än ett kort, nödtvunget svar på en fråga.

Mina vänner, som bo i det fina huset där hon sköter sin portvaktsyssla, ha jämmerligen misslyckats i sina försök att genom generös vänlighet åstadkomma ett vänskapligt förhållande till vakterskan vid dörren. Yrket lär ju vara prövande för humöret! Med objektiv saklighet har en gång en svensk portvaktskvinna sagt mig: vad kan ni väl begära av en portvakt!

Men skulle en sådan typ, som fru Schmidt varit möjlig före kriget? Ens i Berlin? Jag tror det ej. Gemytlig vänlighet, arbetsvillighet och glad förnöjsamhet som före 1914 så starkt karakteriserade det enklare tyska folket, i allmänhet taget, funnos visserligen, om än i mindre grad, också i storstäderna. Säkerligen har norrmannen rätt — han har bott i Berlin i mer än trettio år — som härordagen uttryck-

te sin mening om den förändrade mentaliteten inom de bredare lagren i Tyskland med dessa ord: den tid är förbi, då stora drickspengar utlöser glad tacksamhet; man ser i stället numera huru bitterheten över olikheten i levnadsförhållanden sjuder, ju mer man ger!

Då jag på försommaren kommer tillbaka till mina vänner, är portvaktsfrun borta. Hon och mannen, som med skäl fått vedernamnet »brumbjörnen», få icke längre ägna oss sina tjänster. Huru skola deras sista dagar gestalta sig? Blir det halvsvält i något ruskigt hål i någon förstad? Alderdomspensionen räcker inte långt. Vad har deras öde varit? Var äro de barn som de slitit och släpat för? Deras söner? Ha de som miljoner andra offrats åt krigets Moloch? Kanske har det icke gått döttrarna stort bättre? I våra dagars Tyskland har man all anledning att erinra sig vilket oerhört mått av lidande som k a n ligga bakom den osympatiska, bittra kärvhet man understundom möter.

Regierungsrat Dr. Else Lüders.

Ej långt från Stettiner Bahnhof vid en av de gator som korsar den stora pulsåldern Invaliden-Strasse ligger det hus som rymmer Reichsverswaltungslokaler (en avdelning av Reichsarbeitsministerium). Om man tämligen respektlöst närmar sig denna på det hela taget föga tilltalande del av Berlin, så blir man så mycket mer överraskad av att finna hur vackert Dr. Else Lü-

ders' ämbetslokal är belägen. Det är denna, som är målet för min vandring. Jag går över en stor planterad gård och inträder i ett rymligt gammalt hus med breda gångar, välvda tak och står snart framför en dörr med beteckning: Dr. Else Lüders. — »Herein». — Jag träder in och hälsas vänligt av rummets innehavare, som genast visar mig det vackra perspektiv som ter sig för ens blickar, då man ser ut genom fönstret — en bit av en kanal, några gamla hus, ett hörn av storstaden så pittoreskt att man kan drömma sig långt från Berlin.

Att det numera finns kvinnor på chefsposter i den tyska förvaltningen är ju gammalt nytt. Regeringsrat Dr. Else Lüders är en av dem. »Ministerialrat Dr. Gertrud Bäumer har en högre post än jag. Och hon hör ju också till de trettio tyska riksdagskvinnorna», påpekar Dr Lüders med den försynthet som präglar hennes väsen. Telefonen ringer. Lugnt och tydligt redogör hon för gången av det arbete, som hon håller på med. Säkert är det lika självklart för den hon talar med som för henne själv att det är hon som är chefen, den som står för arbetet! Dr Lüders talar om de oerhörda problem som man nu brottas med, arbetslösheten under det nuvarande finansiella nödtillståndet m. m. Hur intressanta hennes uttalanden än äro, kan jag icke här ingå på dem. Jag vill dock omnämna några hennes ytt randen om de i det offentliga arbetande kvinnorna. »De som skolats i kvinnorörelsen», säger Dr Lüders, »ha mera ryggrad än de andra, som äro alltför benägna att falla till föga inför

den manliga auktoriteten — även då denna icke utgör något verkligt mervärde».

Alldeles som hos oss!

Av psykologiskt intresse är ävenledes hennes uttalande att hon såväl genom egen personlig erfarenhet som genom andra kvinnor bibringats den uppfattningen att »pappersluntor» — hur viktiga de än må vara — sällan eller aldrig skänka kvinnor den arbetsglädje som de erfara genom arbete innebärande direkt beröring med människor.

Dessa ord av Dr Lüders överensstämma ju med vad många sagt och tänkt före henne. Men för mig framstår hennes uttalanden i stark relief sedan jag tagit del av en nyligen publicerad liten skrift, *Wir Frauen*, författad av en annan tysk kvinna, Dr Lenore Kühn. Boken tillhör serien *Schriften zur Frauenbildung* som utgives av Prof. Dr. Jakob Wychgram, Landeschulrat i Lübeck.

En lycklig tillfällighet förde mig tillsammans med författarinnan till detta intressanta försök till psykologisk förklaring av den moderna kvinnans inställning till livet och arbetet i våra dagars samhälle. —

Författarinnan Dr. Lenore Kühn.

Det var i författarinnornas klubb jag träffade henne. En smärt gestalt, ett intresseväckande ansikte, starkt skiftande i uttryck, kanske överkänsligt! En ung recitatris föredrog vackert och skickligt — kanske lite för dramatiskt — en del av Lenore Kühns ännu outgivna dikteykel *Gesang des Lebens*, som mottogs med

stor entusiasm. Och så kom den andra för mig mest givande delen av denna afton — en liten munter improviserad supé på fyra man hand i den ateljé där Dr. Kühn har sin hemvist.

Huru likartade äro icke de arbetande kvinnornas problem i alla länder! Vi behöva icke många ord för att förstå varandra. En stund rörde sig samtalen om pressen och arten av den kritik som understundom utövas gent emot kvinnliga författare och konstnärer. Kanske är det dock ett rekord vad den humoristiska recitatrisen berättar om vad som kommit henne till del vid ett av hennes första offentliga framträdanden. »Eine busenlose Jungfrau trat hervor und recitierte Gedichte von Hölderlin, Goethe, Nietzsche und anderen idealistischen Dichtern!»

Men den som framför allt präglade vår sammanvaro genom sitt livfulla väsen var värdinnan själv. Hon har så många strängar på sin båge. Härligt ljuda tonerna under hennes konstförfarna händer då hon vid flygeln tolkar några av sina stora landsmäns geniala tonskapelser. Och allt för fort gingo timmarna i vår lilla krets där jag, främlingen, icke kände mig som främling.

Starkt fånglad av Dr Kühns personlighet var det med en viss spänning jag dagen efter vårt sammanträffande öppnade den ovannämnda skriften *Wir Frauen*. Vad tänkte denna kvinna om sitt kön, dess ställning i samhället och dess uppgifter?

Någon förutsättningslös undersökning som Rosa Mayreders bok *Zur Kritik der Weiblichkeit*

(i svensk översättning: *Kvinnlighet, manlighet och mäsklighet*) gör ju icke Dr Kühns lilla skrift anspråk på att vara. Snarare får man väl karakterisera den som en hypotetisk förklaring på vad som är. Mig synes att hon träffat pricken i sin syn på det nuvarande läget. Och man måste säga sig att hennes hypoteser dock äro en förklaring och därför av stort intresse. Alla de, som känna sig missräknade därför att kvinnorna icke ett tu tre, då de fått det principiella likaberättigandet, kunna kvantitativt och kvalitativt producera det samma som männen, böra läsa Dr Kühns bok. För att sedan erkänna den fruktansvärda möjligheten — att kvinnornas uppgift är vida större och svårare än så.

En av de linjer varefter hennes framställning rör sig belyses av dessa ord:

Där mannen framför allt såg arbetsprestationen, såg kvinnan den arbetande varelse med sina fysiska och psykiska betingelser. Saklighetens kultur, tillika atomiseringskultur, har gjort ända på sig själv; dess sista järnhårda konsekvens var utplånandet av den levande, tänkande och viljande människan — såsom automatiserad maskindel. Då började personlighetens revolt. Nu måste den personliga kulturens ideal — och visserligen i dess mest vidsträckta betydelse — börja sitt segertåg.

Och hon säger: Vi kvinnor kunna icke längre leva i en för oss fullkomligt oanpassbar värld. Och världen kan icke längre leva utan kvinnornas medverkan vid världens gestaltning.

Lenore Kühns syn på utvecklingen är, ehuru hon visserligen icke är nå-

gon okritisk beundrare av sitt eget kön, dock trots allt mera hoppgivande än den realiteten att det numera finns kvinnor som väl fylla ansvarsfulla chefsposter. Hon tror att kvinnorna kunna och måste göra något mera än

inordna sig i ett personlighetskrossande maskineri, att de äro särskilt ägnade att inom stat och samhälle verka för »den personliga kulturens ideal» — som i bästa fall präglar vårt privatliv.

ANNA KLEMAN.

Om social hjälpverksamhet för psykiskt sjuka.

Anförande vid Fredrika-Bremer-Förbundets Lundakrets' välgörenhetssoaré för detta ändamål den 14 april 1925

av professor *Viktor Wigert.*

Vi genomleva i vår tid många revolutioner; en av de allra mest av behovet påkallade är den som omstörtat vår uppfattning och vår behandling av de psykiska sjukdomarna. Den gamla, på en barbarisk okunnighet vilande uppfattningen, att sinnessjukdom vore en skam och en vanära, ett straff och en vedergällning för synder och moraliska brister, och den därpå grundade omänskliga behandlingen av de sjuka har måst vika, och för en upplyst värld har det nu gått upp, att de psykiska sjukdomarna äro sjukdomar i vanlig mening och att de av dem drabbade äro våra olyckliga lidande medmänniskor. Alltmera tränger denna uppfattning in i folkmedvetandet, och teoretiskt är det väl ingen, som förnekar densamma. Men ändå kastar man än i dag på många håll smädenamnet »dåre» efter den sjuke, än i dag är det mången, som betraktar själssjukdomen (»vansinne») som något skamligt ej blott för den sjuke utan även för hans familj, något

som man endast viskande talar om, något som visserligen är hemskt, men också löjligt, något som nog skickar kalla kårar efter ryggraden, men som man ändå gör till föremål för fnissningar och dåliga kvickheter. Vågar man likväl hoppas, att den dag är nära, då en bred allmänhet, som varken hämnar eller föraktar den febersjuka eller den lungsjuke, ej heller skall göra det med den själssjuka? Vågar man hoppas att också den dag är nära, då läkarna ej längre ensamma behöva kämpa mot den på detta område efterblivna opinionens månghövdade hydra, utan kunna räkna på det socialt erfarna lekmannaintressets stöd och hjälp? I Fredrika-Bremer-Förbundets Lundakrets' varmhjärtade initiativ till denna soaré vågar jag se ett bevis på att denna dag redan randats — åtminstone i denna upplysta del av vårt långa land.

Våra förändrade åskådningar om de psykiskt sjuka ställa oss emellertid inför praktiska förpliktelse, nämligen

att på ett helt annat sätt, än vad man förr kunde tillåta sig, sörja för deras vård. Den första uppgiften har varit att reformera anstaltsväsendet, och det har också skett. Det moderna sinnessjukhuset är varken ett »dårhus» eller ett hospital, det är ett s j u k h u s — icke blott till namnet utan också till gagnet. Men liksom vi på den kroppsliga sjukvårdens område icke kunnat nöja oss med, aldrig så fulländade lasarett, utan måst skapa organisationer, som på annat sätt hjälpa de lidande, så måste vi också, när det gäller de psykiskt sjuka, söka bereda dem stöd och hjälp på annat sätt än genom sjukhusvård, och i det avseendet ha vi stora underlåtenhetssynder att förebrå oss.

Måhända är det mången, som förväntar sig åt kravet på vård åt psykiskt sjuka u t a n f ö r sinnessjukhuset, därvid utgående från den tyvärr icke ovanliga missuppfattningen, att psykisk sjukdom nödvändigt innebär fullständig upplösning av vederbörandes samhällsduglighet och att den utan vidare kräver sjukhusvård. Denna uppfattning är emellertid alldeles oriktig. Mellan den utpräglade svåra sjukdomen och den solida hälsan finnes på det psykiska lika väl som på det kroppsliga området en mängd övergångsfall, från dem som mycket väl kunna sköta sitt arbete och alla sina angelägenheter, över dem som icke äro självständigt arbetsföra och därför i behov av samhällets stöd och hjälp, till dem vilkas sjukdom är så svårartad, att endast sjukhuset kan bereda den nödiga vården.

Har man fått upp ögonen för, hur oändligt vanliga just de lindrigare

psykiska lidandena i själva verket äro, hur mycket socialt elände, som följer i deras spår, så ser man arbetsfältet för den psykiska sjukvården på en gång vidga sig enormt och finner, att denna kanske i själva verket bör ha sin tyngdpunkt förlagd utanför sjukhusen och detta så mycket mer som en i sjukdomens tidiga och lindriga stadier anbragt social hjälp ytterst ofta kan få en förbyggande karaktär och förhindra ett fullständigt psykiskt sammanbrott. Ty det är intet tvivel, att en mängd psykiska sjukdomstillstånd i betydande grad underblåsas av ogynnsamma sociala förhållanden. Men även i andra fall — där sjukdomen i och för sig är så organiskt betingad, att den icke kan påverkas s. a. s. utifrån — är den sjukes sociala miljö icke utan betydelse. Sjukdomen såsom sådan behöver visst icke upphäva den sociala dugligheten, men i förening med ogynnsamma miljöförhållanden blir det ofta fallet. Om däremot den sjuke — under klokt hänsynstagande såväl till hans svagheter som till hans möjligheter — inpassas i andra för honom mera lämpade yttre förhållanden — något som kan stöta på stora svårigheter, men som ofta icke är ogenomförbart — så kan han kanske klara sig förträffligt eller åtminstone det fullständiga sociala sammanbrottet förebyggas. Om den grad av social duglighet som, trots sjukdomen, finnes kvar hos den sjuke, rationellt tillvaratas, så kan mången gång — till bättnad för såväl honom själv som för samhället — hans fullständiga omhändertagande på sjukhus, försörjningsanstalt eller annorstädes undvikas.

Det finns sålunda en mängd tidiga och lindriga sjukdomsfall, i vilka den rationella hjälpen ligger, utom på det rent medicinska planet, även på den samhälleliga hjälpverksamhetens. Hur ofta måste icke läkaren vid sinnessjukhuset mottaga sjuka, om vilka han måste förmoda, att ett sakkunnigt anbragt socialt stöd kunnat onödiggöra en dylik åtgärd.

Men det finns också en annan grupp av psykiskt sjuka, vilka äro i trängande behov av sociala hjälpåtgärder, och det är de tillfrisknade och förbättrade, vilka efter sjukhusvistelse skola återinpassas i samhället. Måhända är det dessa sjuka, som allra bittrast få känna sin hjälplöshet. Ännu i dag äga följande varmhjärtade ord full aktualitet, vilka för 70 år sedan skrevos av en svensk psykiater: »Vad bliver en sådan stackars människas öde? Ingen tager sig an henne, ingen tänker på att avhjälpa hennes behov, svårt får hon att skaffa sig tjänst, kanske är hon ock för svag att bibehålla någon sådan; kanske ock pekar man finger åt 'galningen', åt 'därhushjonet', varhelst hon vänder sig.»

Hur många sjuka få icke än i dag pröva sanningen av dessa ord? Var är den förstående, hjälpande hand, som samhället räcker ut mot den tillfrisknande för att vägleda de första stegen utanför sjukhuset? Vem hjälper att ordna en bostad, vem skaffar arbete, vem ger kloka råd, då de oundvikliga svårigheterna börja hopa sig? Det ligger intet klander mot den offentliga fattigvården i att konstatera, att den oftast i c k e är kapabel för dylika uppgifter. Den smidighet och den spe-

ciella erfarenhet, som erfordras för att med förståelse möta dessa ofta ytterst ömtåliga och överkänsliga själar, står icke till dess förfogande. Under dessa förhållanden kunna svårigheterna bli oöverbanneliga, och läkaren, som icke kan kasta ut sin ömtåliga patient på landsvägen, med risk att snart få honom försämrad tillbaka, måste låta honom få behålla en fristad på sjukhuset, till dess att en gynnsam konjunktur h ä n d e l s e v i s öppnar sig. Och på detta »händelsevis» kan det hänga ett livs öde.

Men även när sjukdomen verkligen nödvändiggör sjukhusvistelse, är ändå en sakkunnig social hjälp ofta trängande erforderlig. Hur lätt lämnas icke vederbörandes angelägenheter och ägodelar vind för våg under den oftast rätt så långa tid, som sjukdomen hindrar honom att själv ordna därom, och hur ofta vanvårdas de icke av oförstående och ointresserade människor? Mången sjuk, som återvänder till sitt hem, har fått göra de bittraste erfarenheter även i detta avseende. Oron och bekymren för alla dessa materiella småting kan bereda den sjuke de största plågor, och läkaren står ofta maktlös däremot. Ty icke kan läkaren ordna om bostaden, om möblerna, om arbetsverktygen, om det förfallna banklånet etc. etc.

Det är nu alldeles tydligt att för dessa växlande uppgifter för psykiskt sjuka måste samhället skaffa sig speciella organ, och så sker nu överallt i världen. Oftast får dock den enskilda välgörenheten gå i täten, och i de banor, som den utstakar, kommer sedan den egentliga samhällshjälpen efter. Så

har förhållandet varit i Stockholm, där numera en ganska omfattande hjälpverksamhet för psykiskt sjuka kommit till stånd, vilken nu är kommunalt finansierad, men ursprungligen igångsatt genom gåvor av varmhjärtade människor. Den »hjälpbyrå», som där arbetar, lämnar numera stöd och råd och hjälp åt bortåt 900 personer om året. Det behöver kanske betonas, att hjälpbyrån icke tvingar sig på någon människa. Det enda, som binder de sjuka vid byrån, är den hjälp, som de känna utgår därifrån.

Början till denna numera betydande samhälleliga institution var anställandet av en i social hjälpverksamhet mångsidigt skolad kvinnlig »kurator», som i livets olika skiften kunde vara en de sjukas skyddsängel, och alltjämt är det kuratorns sociala arbete, som är det centrala och viktigaste i hela verksamheten. Det är svårt att i några få rubriker fånga de kaleidoskopiskt skiftande uppgifter, som föreläggas kuratorn. Hon ordnar med råd och hjälp åt de sjuka i en mängd av livets förvecklingar, hon förmedlar arbete, hon skaffar bostäder, hon ordnar om affärer och processer, hon ordnar om understöd från fattigvård och enskilda välgörenhetsanstalter, hon har hand om hem och husgeråd, som hålla på att gå vind för våg, hon sköter om intagningar på sjukhus, vilohem, sinnesslöanstalter och abnormskolor etc. etc. Hon har att reda upp en mängd förhållanden, som de på grund av sin sjukdom handicapade patienterna eller deras mer eller mindre oerfarna och oförstående anhöriga — ifall nu sådana finnas — icke kunna gå i land med.

Behöver jag säga, att det ställes utomordentliga krav på en sådan kurators personlighet? Här erfordras icke blott social kunnighet, rapphet och påhittighet, utan också en ganska osedvanlig människokännedom och psykologisk förståelse, takt och finkänslighet i förening med stor erfarenhet om psykiskt sjuka och deras egenheter, samt självupoffring och hängivenhet för uppgiften. — Det gäller om henne detsamma som sagts om läkaren: »Il faut aimer les aliénés pour pouvoir bien les soigner».

Man tror gärna att de sjukas behov av hjälp av här ifrågavarande slag skulle vara mycket större i storstaden än på landsbygden. Ett par års verksamhet vid S:t Lars sjukhus (Lunds hospital), vars klientel till största delen utgöres av landsbor, har varit tillräckligt att övertyga mig om, att i själva verket ligger saken tvärtom. Vi stå där oupphörligt inför fall, där det föreligger ett trängande behov av social hjälp än i det ena, än i det andra avseendet. Vi tvingas att behålla sjuka i månader och mer, därför att ingen hjälper oss med deras utplacering. Vi tvingas att skicka ut sjuka i livet trots att vi veta, att ogynnsamma förhållanden vänta dem, vilka snart förvärra sjukdomen och kasta dem tillbaka till oss. Vi se sjuka, som oroas och plågas av bekymmer om sina materiella angelägenheter, och vi ha inga möjligheter att lugna dem. Och vi få ta emot många sjuka, om vilka vi måste anta, att kloka och erfarna händer utan svårighet kunnat ordna en »hjälp till självhjälp». Vi få själva på lediga stunder göra oss till kuratorer och för-

söka efter bästa förmåga avhjälpa de mest trängande behoven.

Det är nu meningen att söka få medel till inrättande av en kuratorsbefattning i Skåne — en befattning som naturligtvis här liksom annorstädes bör anförtros åt en kvinna. Det är väl icke riktigt och ligger väl ej heller inom möjligheternas gräns, att en så viktig samhällelig uppgift som denna skulle för all framtid finansieras av medel, som ställas till förfogande av godhjärtade människor. I längden måste det bli samhällets i sin helhet sak att taga vård om detta intresse, som är dess eget, som är ett samhällsintresse. Men det är för att bryta vägen, som enskildas arbete och offervillighet måste tagas i anspråk. Man hoppas kunna med enskilda medel sätta kuratorsverksamheten i gång under ett par år och räknar med att den sociala nyttan och välsignelsen av densamma skall på denna tid ha blivit så uppenbar, att de anslagsbeviljande myndigheterna — liksom fallet varit i Stockholm — icke skola tveka om dess fortsatta finansierande.

Fru Törnells polismotion.

Den 1 april framlades av fru Gertrud Törnell denna motion i Stockholms stadsfullmäktige. I motionen instämde stadsfullmäktiges samtliga kvinnliga ledamöter.

På grund av motion n:r 10 för 1907 av herr von Koch beslöto stadsfullmäktige den 16 dec. samma år att vid Stockholms polis anställa tre s. k. polissystrar. Den 17 mars följande år tillsattes dessa, 1 med tjänstgöring vid kriminal- och 2 vid distriktsavdelningen. Det har sedermera befunnits nödvändigt att öka deras antal till 6,

av vilka 2 äro placerade på kriminalavdelningen och 4 tjänstgöra på distriktsavdelningen.

Då de första polissystrarna anställdes, var detta tvivelsutan att betrakta mera som ett experiment. Motionären och de många, vilkas arbetsområde stod i någon beröring med polissystrarnas tilltänkta verksamhet, hoppades emellertid att allt efter som erfarenheten konstaterade denna verksamhets behövlighet, den också skulle komma att utnyttjas till full effektivitet. Så har dock icke skett. Polissystrarnas arbete kan icke sägas ge det utbyte som från början varit avsett och som det borde giva. Såväl på den kriminala som på distriktsavdelningen är deras uppdrag nämligen inskränkt till huvudsakligast vakttjänst. På kriminalavdelningen tjänstgör sålunda från kl. 9 på morgonen till kl. 10 på kvällen alltid en polissyster, under några timmar på dagen båda systerarna. Polissystrarna hava att taga hand om de kvinnor och barn, som anhållits för ett eller annat brott, utföra kroppsvisitation samt hålla vakt över dem, tills de av manliga konstaplar hämtas till förhör. Då förhöret vidtager, är polissystrarnas befogenhet slut, och under natten fullgöres den polissystrarna eljest åliggande vakttjänsten av manliga poliser.

På distriktsavdelningen tjänstgöra alltid turvis en polissyster för den s. k. yttre vakten och en för den inre, varjämte en syster har vakt hela natten. Var och en av systerarna vakar sålunda var fjärde natt. Om polissystrarna för något uppdrag under natten måste lämna stationen, övertages vakten av en manlig konstapel.

Den, som sköter den yttre vakten, har att på kallelse utföra diverse uppdrag ute i staden, såsom att — vanligen tillsammans med en konstapel — avföra sinnessjuka till anstalt, barnsängskvinnor till barnbördshus, föra till tåget någon kvinna, som sändes till hemorten o. s. v.

Till den inre vakttjänsten hör att taga emot vilsegångna barn, husvilla kvinnor, druckna kvinnor, gatans kvinnor, sinnessjuka av patrullerande konstuplar införda på avdelningen. Sedan polissystemen antecknat deras namn, födelsår och adress har hon att taga vara på alla dessa olika element, försöka lugna de oroliga, tysta de högljudda, se till att de hysteriska ej göra sig själva eller andra något ont, att ingen smyger sig ut. Tilloppet är naturligtvis ojämnt, vanligen störst på natten. Då de anhållna hämtas till förhör står distriktsavdelningens lika väl som kriminalavdelningens polissystemer vid gränsen för sitt åliggande och den manliga konstupelns tar vid.

Då vilsegångna barn kommit in på stationen, åligger det polissystemen att leda hem dem samt att skaffa in husvilla kvinnor på asyl. Sedeslösa kvinnor och likaså de druckna som sovit ruset av sig släppas utan vidare, sedan de förhörts. Polissystemen har ingen befogenhet, än mindre något åliggande att bistå dessa förvillade, reda ut anledningen till och söka råda bot för deras eländiga tillvaro. Och dock skulle just polissystemen, som ser dem i stunderna av deras förnedring och själsångest, kunna göra en betydelsefull insats för dessa vilsekomnas tillrättaförande om hon ägde medel och makt att gripa in. Här borde finnas ett fullt organiserat samarbete mellan polissystrarna och såväl enskilda som kommunala och statliga anstalter och institutioner för samhällshjälp och samhällsvård. Vad som nu stundom göres trots bristen på organisation sker på grund av polissystrarnas eget intresse för saken eller till följd av order från kommissarien i något särskilt fall.

Såsom en ännu större oegentlighet framstår att den kvinnliga polispersonalen står fullständigt utanför de verksamhetsområden, som borde höra till dess viktigaste, nämligen spanings-

arbete, husundersökningar, förhör, rapportskrivning. Men just allt detta arbete bör, så snart det rör kvinnor och barn, utföras av kvinnor. Det är i själva verket en orimlighet att polissystemens befogenhet upphör där hon just i sin egenskap av kvinna skulle ha att fylla ett särskilt viktigt värv. Utan att på något sätt betvivla vare sig det goda uppsätet eller det korrekta tillvägagångssättet hos de polismän, som ha att förhöra kvinnor, så kan det likväl ej bortses ifrån att det vid dessa tillfällen oftast är fråga om förhållanden av för dessa kvinnor ytterligt ömtålig art. Det rör ju bl. a. sedlighetsbrott, fosterfördrivning, intima äktenskapliga avslöjanden, redogörelser för laster och elände av alla slag. Och för de flesta kvinnor känns det motbjudande och sårande att behöva dryfta sådant med en man. Det är för övrigt ofta konstaterat och psykologiskt sett helt naturligt, att sedligt förvillade kvinnor visa mycket större respekt för kvinnor än för män. En kvinna, som sätter sig till det våldsamaste motvärd mot en manlig konstupel, lugnar sig och låter lätt nog tala sig till rätta då polissystemen får hand om henne.

Icke minst av sistnämnda skäl har sedan länge hos dem som utöva social verksamhet för och bland ungdomen behovet av kvinnliga, patrullerande sedlighetspoliserna framstått såsom synnerligen trängande. Och ännu starkare kommer det utan tvivel att göra sig gällande sedan samhället genom den från och med den 1 jan. i år ikraftträdande nya lagen om samhällets barnavård fått rätt att till skyddsuffostrar omhändertagna ungdom ända upp till 18 år. Redan under månaderna januari—mars ha till Stockholms barnavårdsnämnd överlämnats 9 flickor mellan 15 och 18 år — alla venerskt smittade. Detta antal utgör naturligtvis endast en bråkdel av den ungdom, som behöver tagas vård om

från danssalonger, från gator och bordeller. Men polisens patrulltjänst bör icke utmynna endast i åtgärden att »t a» en sådan ungdom och föra henne till polisstationen. En dylik åtgärd bör såvitt möjligt ha föregåtts av iakttagelser under hennes gatuliv, undersökning i varje särskilt fall genom ått vid besök i flickans hem eller tillhåll komma till tals med hennes anhöriga och henne själv. Och, såsom ovan påpekats, polisen bör även sätta sig i förbindelse med de enskilda personer, med institutioner och myndigheter, som kunna tänkas äga den största utsikten att upprätta den unga flickan. Till sedlighetspolisens uppgifter bör med ett ord höra åtgärder till förebyggande av att dessa unga hamna på polisstationen. Men på ett sådant värv med allt vad det fordrar icke blott av pondus utan också av fålamod och mjukhet behövs det ett kvinnligt, moderligt grepp. Genom den nya barnavårdslagens tillkomst synes behovet av kvinnliga poliser i patrulltjänst och spaningsarbete i själva verket ha gjort sig starkare än någonsin påmint, och det är att hoppas att det nu måtte bli av stadsfullmäktige tillgodosett.

Alltså — hela den verksamhet inom polisen, på kriminal- såväl som på distriktsavdelningen, vilken rör kvinnor och barn och nu åligger manlig personal, bör sammanföras på en särskild kvinnoavdelning, skött av kvinnliga poliser, under ledning av en kvinnlig kommissarie.

Redan i nov. 1918 framfördes av polissystrarna i skrivelse till polismästaren en del önskemål i samma riktning som de i denna motion framställda, och däribland även en begäran om den kvinnliga polisavdelningens ställande under kvinnlig överordnad. Det är emellertid givet att i och med en utvidgning av arbetsområdet polissystrarnas nuvarande utbildning icke är tillfyllest. Till kompetensvillkoren för polissystrars anställning hör för när-

varande »att hava genomgått högre läroverk med normalskolekompetens, samt en av Svenska fattigvårdsförbundet anordnad kurs för praktisk och teoretisk utbildning av föreståndarinnor vid fattigvårdsanstalter och barnhem eller annan därmed jämställd eller högre social kurs, eller ock att vara utexaminerad sjuksköterska med tvåårig utbildning och hava i kurs av nyss angivet slag erhållit undervisning i den del av ämnena, som ej ingå i sjuksköterskekursen, samt att hava minst sex månader tjänstgjort på förordnande eller såsom extra vid Stockholms poliskår och därunder visat nit och duglighet för tjänsten samt iakttagit ett hedrande uppförande».

Sedan denna instruktion skrevs någon gång omkr. 1908 ha två utbildningsanstalter tillkommit, vilka båda torde vara nödvändiga såsom påbyggnad på den av polissystemen fordrade normalskolekompetensen. Dessa anstalter äro polisskolan och institutet för socialpolitisk och kommunal utbildning. Båda dessa — om med fullständiga kurser eller endast med vissa ämnen kan endast en närmare utredning avgöra — böra vara obligatoriska för all kvinnlig polispersonal, medan däremot den speciella sjuksköterskeutbildningen icke torde vara nödvändig för mera än ett mindretal. Att samtliga de kvinnor, som vilja ägna sig åt polistjänst, måste beredas tillträde till polisskolan, ligger i öppen dag. Skall den kvinnliga polispersonalens arbetskraft kunna utnyttjas på ett mera fullständigt sätt än nu sker, måste av densamma fordras all den teoretiska och praktiska insikt som är nödvändig för såväl konstapel som för befordran till kommissarie.

Jag är naturligtvis fullt medveten om att en kvinnlig polisavdelning av den typ och med de uppgifter jag här ovan framställt såsom ett önskemål icke kan tillskapas med ens. Och om också en sammanslagning av de båda avdelningarna torde komma att med-

giva betydligt större möjligheter än för närvarande att rationellt uppdelade polisstyrkornas arbete, måste dock utan tvivel en omorganisation medföra en större kvinnlig polispersonal än den nu befintliga. Det lär väl emellertid kunna förutses att om en kvinnlig polisavdelning kommer till stånd, densamma skulle så väsentligt minska de manliga avdelningarnas arbetsbörda, att manliga konstaplar i mån av avgång endast skulle behöva utbytas mot kvinnliga. Polispersonalen i sin helhet skulle således måhända icke, eller åtminstone ej i avsevärd grad, behöva ökas till numerären.

I vilken mån de nuvarande polissystemerna kunna vara villiga att tillägna sig en högre kompetens eller huruvida deras föregående tjänstgöring skall kunna åtminstone till någon del befria dem från att i och för befordran skaffa sig högre utbildning än den nu påfordrade är frågor, som endast genom en närmare utredning kunna avgöras.

På grund av ovan anförda motivering får jag hemställa att stadsfullmäktige ville besluta:

att föranstalta utredning samt uppdraga åt stadskollegiet att i anslutning till densamma framlägga förslag om att vid Stockholms polis inrätta en kvinnlig polisavdelning under ledning av en kvinnlig kommissarie och med skyldighet att även utöva patrulltjänst, samt

att för vinnande av kompetens till anställning och befordran vid den kvinnliga polisavdelningen kvinnor lämnas tillträde till polisaskolan.

Samtidigt med denna motion väckte fru Törnell likaledes motion om:

att stadsfullmäktige ville föranstalta utredning angående sådana nyinredningar och omändringar av polissystemernas arbetslokaler, som äro av behovet påkallade, samt bevilja medel till de åtgärder, som av utredningen förordas.

Även i detta yrkande instämde stadsfullmäktiges samtliga kvinnliga ledamöter.

Kvinnoflit från svunna sekler.

Halmstadskretsen av Fredrika-Bremer-Förbundet anordnade den 5—8 mars en utställning av gamla handarbeten. Den omfattade en mångfald av olika föremål från den gamla skånska åkedyran, daterad 1622, och rikt broderade örngott från 1648 till 1900-talets skira, handbroderade brudslöjor och en bonad, som exponerats på sommarens Parisutställning. En mångfald brudstrumpband och brudgumshängslan i korsstygnbroderi, brudlinnen och brudnäsdukar, brudpallar och brudtäckan från 1700- och 1800-talen, jämte rikt broderade plagg till skånska bruddräkter, dopdräkt och dopmössor, nu välvilligt utlånade till utställningen, visade att de som kära minnen noga vårdats i flera släktled. Dyrbara spetsar och dräkter från olika tider, mattor och kuddar i korsstygn, fina kragar och fichyer, hårarbeten, plånböcker, pärlbroderade börsar, klocksträngar och spjällband, tavlor sydda med silke eller hår, särskilt ett porträtt, vackra halländska flätningar, drätter och örngott visade olika slag av handarbeten, många av högt konstnärligt värde, från gods, herrgårdar och allmogehem.

Initiativet till utställningen hade tagits av fru Anna Berggren, som själv iklädd en ståtlig svart sidenklädning med krinolin från mitten av 1800-talet, outtröttligt demonstrerade rariteterna, härvid assisterad av en del andra damer, ävenledes i dräkter från gamla tider eller allmogedräkter från olika socknar. Därjämte var i den festligt dekorerade vestibulen anordnad servering av kaffe och te med kakor, skänkta av medlemmar. En docka utlottades, den var klädd efter ett porträtt från 1858 och sydd till utställningen av fru Anna Forthmeier-Johanson.

Utställningen var talrikt besökt av både äldre och yngre och belåtenheten var allmän över att så många blivit satta i tillfälle att beundra dessa gamla skatter. Kunde den ha väckt till liv en känsla av vördnad för det förgångna och av ansvar för vad vi själva ha att lämna i arv åt våra efterkommande, skulle kommittén känna sig rikt belönad för sitt arbete.

R. HQT.

F-B-F. Kretsarna.

M a r i e s t a d s k r e t s e n hade den 18 februari samkvämsafton på Hushållsskolan, varvid fröken Sigrid Lindgren redogjorde för Föreningen Norden och dess verksamhet, särskilt uppehållande sig vid föreningens kurser på slottet Hindgavle i Danmark sistlidne sommar. Fröken Gudrun Langenheim bidrog till underhållningen genom en uppläsning på danska. Vid den därpå följande tesupén utförde fru Emly Edengren en del svenska, danska, norska och tyska sångnummer.

S t r ä n g n ä s k r e t s e n höll sitt årsmöte den 5 febr., varvid stadgarna ändrades i full överensstämmelse med beslutet vid F.-B.-F:s årsmöte 1925. Årsavgiften bestämdes till 4 kronor.

Beslöt anordna en hemutställning under instundande maj månad och för detta ändamål tillsattes en kommitté med fru I. Rosenqvist såsom sammankallande ledamot.

Fru A. Widebeck lämnade en redogörelse för vad som under det gångna året vidtagits för att främja frågan om inrättandet av ett förlossningshem i staden samt för nuvarande läge av frågan.

Sedan årsberättelsen blivit uppläst och revisionsberättelsen godkänd återvaldes den avgående styrelsen med fröken Ninni Huldt som ordförande.

Till representant vid F.-B.-F:s årsmöte valdes fröken Ninni Huldt med doktor Anna Jansson som suppleant.

Till förmån för Södermanlands läns stipendiefond höll fru Elsbet Funch den 12 febr. föredrag »Om Japan». Nettobehållningen blev cirka 90 kr., vadan nu något över 170 kr. blivit insamlade till blivande utökning av länets stipendiefonder.

V ä x j ö k r e t s e n hade den 22 febr. sitt årsmöte. Års- och revisionsberättelser föredrogos, och decharge beviljades. De avgående styrelsemedlemmarna, fröken I. Malm, fru B. Sylvan och fru E. Nordenskjöld omvaldes, likaså revisorerna, fru K. Möller och fröken K. Bergren, och revisorssuppleanterna fröken Alma Nilsson och fröken E. Lindgren. Att representera kretsen vid förbunds-

mötet utsågs fru E. Nordenskjöld, med fru B. Sylvan som suppleant. Styrelsen framlade ett förslag om att i Växjö bilda en Blomsterfond, och anslöt sig kretsen till detsamma, varefter ett arbetsutskott tillsattes att föra frågan vidare.

Kretsen hade vid årets slut 112 medlemmar, därav en ständig.

Efter förhandlingarna höll dr Ing. Palme offentligt föredrag om »Vad vi vänta av pensionsförsäkringen».

Ystadkretsen hade den 27 jan. anordnat offentligt föredrag i flickläroverkets samlingssal med fru Ester Lutteman som talade om »Nutida ungdomsproblem». Konsulinnan Borg framförde de närvarandes tacksamhet till fru Lutteman.

Den 9 febr. hölls årsmötet under fru Maja Strandbergs ordförandeskap. Sedan styrelse- och revisionsberättelser föredragits och decharge beviljats skreds till ordinarie val. Till ordförande utsågs fru Strandberg och till vice ordf. fru Ingeborg Borg, båda omvalda. Till ledamöter av styrelsen återvaldes fröken Olga Johnson, fruarna Anna Nilsson, Ingeborg Olson, Hertha Persson, Clary Schultz, fröken Elin Strandberg och fru Fanny Welinder, med fru Ebba Adlercreutz, fröken Emilia Davidsson och fröken Anna Gedda som suppleanter, av vilka fröken Davidsson invalts efter fröken Ingeborg Helgesson, som avflyttat från orten.

Revisorerna fröknarna Bertha Grönwall och Ida Malmborg, återvaldes liksom suppleanten fru Thora von Normann, medan till suppleant efter fröken Davidsson utsågs fröken Ellen Månsson.

Till ombud vid förbundets årsmöte valdes fruarna Strandberg, Schultz, Persson och Welinder samt fröken Strandberg, med fil. kand. Hulda Lundh och fru Ingeborg Olson som suppleanter.

En skrivelse från förbundets styrelse föredrogos, vari meddelades, att man med tacksamhet antagit inbjudan att nästa år förlägga förbundets årsmöte till Ystad.

Den 26 febr. hade kretsen tillsammans med övriga kvinnoföreningar i staden ett opinionsmöte i pensionsförsäkringsfrågan

varvid dr Ingegerd Palme höll föredrag om »Vad vi vänta av pensionsförsäkringen».

Örebro kretsen höll sitt årsmöte i Risbergiska skolan måndagen den 8 febr. 1926. Års- och revisionsberättelserna föredrogs och styrelsen beviljades ansvarsfrihet. Till styrelse valdes: fru A. Palmberg, ordf., fröken A. Arvedson, vice ordf., fru E. Karlsson, kassaförv., fru S. Lundgren, sek., fruarna E. Lind och H. Larsson, fröknarna S. Gillner och E. Lindh samt i stället för fru N. Hainer, som undanbett sig återval, fröken H. Bratt. Till revisorer omvaldes fröknarna G. Blomkvist och S. Håkansson med fröknarna E. Örström och M. Wahlberg som suppleanter.

Till kretsens representant i stipendienämnden utsågs fröken J. Wallerstedt och till dess ombud vid förbundets årsmöte fröken A. Arwedson och fru S. Lundgren med fru E. Karlsson och fru M. Eklund som suppleanter.

Av årsberättelsen framgick att antalet medlemmar utgjorde vid årets slut 92. Under året ha hållits 5 styrelsesammanträden och 5 kretssammanträden förutom årsmötet. En upplysningsbyrå angående yrkesval och utbildningsvägar för kvinnlig ungdom är öppen en dag i veckan hos sekreteraren. — Efter årsmötet bjöds på dramatisk underhållning av några medlemmar av den engelska cirkeln.

Borås kretsen sammanträdde till årsmöte den 11 mars å Flickläroverket. Den förutvarande styrelsen omvaldes och utökades med två suppleanter. Styrelsen består av fru Leonore Odenerants ordf., fröken Valborg Carlström v. ordf., fru Ingrid Carlbaum sekreterare, fru Sara Lapidus kassaförvaltare samt fruarna Hanna Kindstrand, Elisabeth Bohlin och Eva Läftman. Suppleanter blevo fruarna Ingrid Björkman och Ester Lindén. Förbundsstyrelsens förslag till stadgar antogs i sin helhet. Årsavgiften bestämdes till 4 kr.

Efter årsmötesförhandlingarna vidtog samkväm varunder fröken Teresia Eurén lämnade en exposé över »den unga svenska lyriken».

Hälsingborgskretsen höll den 4 februari klubbafton, med kåseri av fru Aina Åkeson över »Dr Barnado's homes».

Årsmötet ägde rum den 18 februari under ordförandeskap av fröken Signe Wennberg. Styrelse- och revisionsberättelser godkändes och ansvarsfrihet beviljades. Till styrelseledamöter omvaldes fröknarna Signe Wennberg, Signe Rosentvist, Leonie Deshayes, fruarna Aina Åkeson, Astrid Gierow, Helga Sjunnesson, fröken Teresea Kjellberg, fruarna Sigrid Sjövall och Selma Högstedt-Olsson och nyvaldes fru Lily Månsson.

Fröken Maggi Platen kallades till hedersledamot av kretsen.

Till revisorer omvaldes fröknarna Lotten Bremberg och Elin Witt. Till dessas ersättare omvaldes fröken Olga Francke och nyvaldes fröken Agda Ljungberg.

Till representanter vid förbundets årsmöte valdes fröken Signe Wennberg, fru Astrid Gierow, fröken Leonie Deshayes, fröken Carola Henckel, fröken Teresa Kjellberg, fru Aina Åkeson, fru Helga Sjunnesson, fru Selma Högstedt-Olsson och fru Sigrid Sjövall.

Efter förhandlingarna höll fängelseassistenten fru Elsa Smedberg, Växjö, föredrag om »Kvinnlig fångvård».

Den 15 och 25 februari föreläste herr Märten Sjöbeck över ämnet: »Var finna vi den ålderdomliga skånska bebyggelsen, och huru den ter sig?» Skioptikonbilder.

Vid klubbafton den 4 mars berättade fröken Tora Reutersvärd om »Österhemmet, dess uppkomst och utveckling».

Den 29 mars sammanträdde kretsen i klubblokalen. Stadsombudsman Gustaf Schlyter höll föredrag med skioptikonbilder om »Krematorieväsendets utveckling». Efter te-supén sjöng fröken Alma Löfqvist, ackompangerad av fru Ragnhild Schlyter.

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av FREDRIKA BREMER-FÖRBUNDET.

Redaktör: *Ellen Kleman.*

Samtliga förbundsmedlemmar erhålla tidskriften. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å *närmaste postanstalt* eller i *bokhandel*. Pris för postupplaga: 1/1 år kr. 6:50; 1/2 år kr. 3:50; 1/4 kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. *Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan, Stockholm.* Redaktionstid: *tisdagar och fredagar kl. 1—3.* Tel. Norr 48 50, 27 62. Expeditionen: *kl. 11—4 varje söckendag.* Tel. Norr 48 50, 27 62.

JOHANNA BRUNSSONS VÄVSKOLA

Kurser för: Utbildning av Vävlarinnor - Arbetsförestånderskor - Yrkesväverskor - Hemvävning. Försäljning av Vävnader, Möbelyger, Mattor, Gardiner, Klänningstyger, m.m., Våggarner, Vävstolar m. tillbehör.

Tel. Norr 437

Skola och Försäljning:
KUNGSGATAN 70, STOCKHOLM

Tel. 13363

*"Smakar mera
än det kostar"*

använd i hushållet Arboga Smörblandning

"MEJERIT"

ersätter fullständigt smör, men är billigare
De svenska hushållens dominerande
smörblandning.

Vid kaffebordet

diskuteras ofta de mer eller
mindre lyckade anrättningar
som husmodern presterar.

Ni kan vara lugn om Ni använder

RUMFORD BAK-
PULVER

Sedan 1857 ett världsmärke.

Hälsosamt!

Prisbilligt!

Stockholms Nya Järnsängfabrik

E. L. ERICSSON

Specialaffär för

Sängar, Sängkläder, Soffor,
Ottomaner 1 och 2 bäddar,
Täcken, Filtar, Överkast,
Kuddar m. m., m. m.

Kontor & Utställning

16 Norrlandsgatan 16

Tel. 78 56, Norr 71 81

**Carl Broströms
Ättiksprit**

är fullkomligt enastående
i styrka och arom.

Förnämligaste kvalitetsmärke
— KÖP DEN —

Ständig kontrollant: Fil. Dr. Fr. Liljeblad aukt. handelskemist.

Innehåll.

Gifta kvinnor i statstjänst. Av *Axianne Thorstenson*.

Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte 7—8 april i Stockholm.
Av *Ellen Kleman*.

Brottmålsreferaten i dagspressen. Av *Louise Stenbock, f. Mörner*.

Från Berlins horisont. Av *Anna Kleman*.

Social hjälpverksamhet för psykiskt sjuka. Av *Viktor Wigert*.

Fru Törnells polismotion.

F.-B.-F.-kretsarna.

GUMMISULOR OCH GUMMIKLACKAR

“Kuntzes Extra”

marknadens förnämsta fabrikat, lätta och behagliga
med enastående slitstyrka.

Gummileksaker — uppblåsbara och flytande —
största sortering i trevliga nyheter.

Dessutom rekommendera vi vårt välförsedda lager i **Gummihandskar,**
Gummisvampar, Gummimattor, Bollar, Reskuddar,
Tennis- och Gymnastikskor m. m., m. m.

KAUTSCHUKS- & GUTTAPERKAVARU-AKTIEBOLAGET
KUNTZE & Co.

Norrköping — STOCKHOLM — Sundsvall